

Aktualijos

Lietuvių kalbos draugijos vardas turėtų skambėti garsiau ir plačiau

Lietuvių kalbos draugija 2009 metais minėjo savo atkūrimo 20-metį. Kaip tik šiais metais „Gimtojoje kalboje“, tiesa, kitomis progomis apie lituanistiką ir apie Lietuvių kalbos draugiją mintimis dalijosi LKD garbės pirmininkas Aldonas Pupkis ir dabartinis LKD pirmininkas Bonifacas Stundžia. Šį kartą pamėginome surengti kiek kitokį pokalbį – prie įsivaizduojamo apskritojo stalo pakviesti LKD skyrių vadovus ir atstovus, žmones, be kurių Lietuvių kalbos draugija būtų tik gražiai skambantis vardas be kūno.

Skelbiame savo klausimus ir kolegų atsakymus.

1. Nuo kada dalyvaujate Lietuvių kalbos draugijos veikloje ir kaip į ją įsitraukėte? Kokių pareigų esate turėję Lietuvių kalbos draugijoje? Kaip randate laiko šiai niekaip neatlyginamai visuomeninei veiklai?

2. Kurie Jūsų LKD skyriaus nuveikti darbai, Jūsų manymu, buvo sėkmingiausi ir sulaukė didžiausio atgarsio?

3. Ar bendraujate su kitais LKD skyriais? Ar pakanka Jums informacijos apie kitų LKD skyrių, LKD tarybos ir valdybos veiklą? Ką siūlytumėte daryti, kad LKD skyrių ryšiai taptų tvirtesni?

4. Kaip manytumėte, ar dabartinė LKD pateisina lūkesčius, kurie buvo siejami su ja prieš 20 metų? Į kurias veiklos sritis dabar reikėtų labiausiai kreipti dėmesį?

5. Kaip būtų galima sudominti Draugijos veikla visuomenę ir įtraukti į ją daugiau žmonių?

LKD Jurbarko skyriaus pirmininkė Aldona Pauliukaitienė

1. Nuo 1998 m., tada patys ir įkūrėme LKD Jurbarko skyrių. Esu jo pirmininkė. Laiko, žinoma, nerandame tiek, kiek draugijos veiklai reikėtų. Laimė, kad mano tiesioginis darbas taip pat kalbos priežiūra ir globa, todėl ir galėdavom, kad ir kukliai, pasinaudoti ir sale, ir administracijos paramos sulaukdavom. Renginiams pasitelkiame ir bibliotekininkus, Kultūros centro darbuotojus.

2. Man atrodo, visuomeninis darbas skiriamas žmonėms, todėl ir sėkmingi tie darbai, kurie jų daugiau subūrė, populiarino kalbą. Manychiau, tai susitikimai su kraš-

tiečiais kalbininkais Antanu Balašaičiu, Albina Bataityte, Petronėle Bikulčiene, Elze Galnaityte, Elena Grinaveckiene, Vincentu Drotvinu, Jonu Paulausku, Lietuvių kalbos instituto, Šiaulių universiteto darbuotojais. Dar paminėčiau ir išleistą kuklų lankstinuką apie Jurbarko krašto kalbininkus, jis mums patiems labai parankus. Dėl atgarsio? Gal ir nusiviltume patyrinėję daugiau, bet vis dėlto stengiamės savo veiklą populiarinti. Dėkojame laikraščiams, kurie palengvina sklaidos kelią.

3. Bendraujame ne tiek, kiek reikėtų, bet paslaptis paprasta – reikia tik noro užmegzti gyvus asmeninius kontaktus. Įsivaizduoju, kad sėkmingiausiai bendrautų artimiausi kaimynai, o ne skirtingų Lietuvos pakraščių žmonės, nors galbūt ir labai įdomūs vieni kitiems.

4. Manychiau, kad visko užtenka, veikla atgaivinta, matome jai atsidavusių žmonių, svarbiausia, visi joje galime dalyvauti. Man visada atrodo per maža dėmesio to kampeio, kuriame gyvenimi, savitumui. Labai trūksta bendradarbiavimo su mokyklomis.

5. Visi būdai tinkami, reikia tik noro, tikėjimo, idealizmo.

LKD Klaipėdos skyriaus pirmininkas Albinas Drukteinis

1. Į LKD veiklą įsitraukiau nuo 1988 m. rudens, kai LKD atkūrimo iniciatyvinė grupė sumanė ją atkurti „iš apačios“ – pirmiausia įkurti skyrius, o paskui surengti atstovų suvažiavimą ir atkurti Draugiją. Iniciatyvinė grupė per vietos valdžios kultūros skyrius ieškojo žmonių, galinčių imtis kurti skyrius, ir taip pasiekė mane, tuo metu dirbusį Klaipėdos universitete (tada ši mokslo įstaiga taip dar nevadinta). 1988 m. lapkričio 30 d. įvyko steigiamasis LKD Klaipėdos skyriaus susirinkimas, jame buvau išrinktas skyriaus pirmininku ir iki dabar tebesu. Įvairiais laikotarpiais buvau Lietuvių kalbos draugijos tarybos, valdybos narys. Per pastarąjį dešimtmetį laiko surasti vis sunkiau, ir nematau, kad kas nors net iš jauniausių kolegų jo turėtų daugiau. Šiai veiklai tenka nuo kitų darbų atimtas laikas ir nuolat tenka gyventi laiko skolon. Natūralu, kad sunku atrasti norinčiųjų prisidėti prie visuomeninės veiklos, kad ir profesinės. Galbūt tai bus tik vieno kito dešimtmečio problema?

2. Įsimintinas pirmasis įkurto skyriaus visam Klaipėdos miestui skirtas renginys – Kalbos šventė, vykusį 1989 m. gegužės 10 dieną. Daugiau kaip dešimt metų kasmet pavasariais vyksta pasakininkų konkursas „Vieną kartą...“, sukviečiantis Klaipėdos moksleivius ir besibaigiantis koncertiniu geriausių pasakininkų vakaru, skirtu Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dienai. Nuo 1994 m. iš pradžių kasmet, o nuo 2003 m. – kas antri metai skyrius rengia mokslinę praktinę konferenciją „Kalbos praktikos problemos“. Joje yra dalyvavę daug Klaipėdos ir aplinkinių rajonų mokytojų lituanistų. Kiekvienos konferencijos mėdžiaga išleidžiama atskira knygele. Tokie tęstiniai darbai neblogai palaiko Draugijos įvaizdį visuomenėje, nors to akivaizdžia per maža.

3. Su kitais skyriais ryšiai labai menki. Nesugalvota bendravimo būdų ir tikslo. Jei būtų sumanyta keliems, galbūt geografiškai artimesniems skyriams kartu atliekamų darbų, bendravimo atsirastų daugiau. Apie LKD tarybos ar valdybos darbą yra nemažai informacijos interneto svetainėje, lyg ir pakanka.

4. Man atrodo, kad pateisina tik iš dalies. Atkūrus Draugiją, kuri laiką žmonių entuziazmo pakako, kaip ir kitai įvairiai kultūrinei veiklai aktyvaus tautinės savimonės reiškimosi laiku. Vėliau sunkokai pavykdavo rasti savo vietą tarp įsikūrusių valstybinių institucijų, besirūpinančių kalba, – Valstybinės lietuvių kalbos komisijos ir Valstybinės kalbos inspekcijos, taip pat ir kalbininkų savivaldybėse. Kita vertus, kaip tik Draugija daug prisidėjo prie tokios kalbos tvarkybos ir priežiūros sistemos sukūrimo. Manychiau, kad dabar svarbiausia Draugijos veiklos kryptis turėtų būti visuomenės kalbinės savimonės ugdymas. Ir daugiausia dėmesio reikėtų skirti tokiems sumanymams ir darbams, kurie skatintų į Draugijos veiklą įsitraukti moksleivius, studentus, apskritai jaunimą.

5. Nemanau, kad trūktų idėjų, sumanymų, galinčių patraukti įvairias visuomenės grupes. Trūksta vykdytojų. Pristatymas prie nuolat kintančių darbo ir apskritai gyvenimo aplinkybių, nenormalus darbo krūvio ir atlyginimo santykis turbūt daugiau kaip dešimtmetį yra tiesiog įsiurbęs į kasdieninį tiesioginį darbą labiausiai galinčią prisidėti prie Draugijos veiklos inteligentijos dalį – aukštųjų mokyklų kalbininkus ir mokytojus lituanistus. O norint, kad Draugijos veikla išliktų profesionali, jiems tenka ir turėtų tekti organizatorių vaidmuo. Jie gali pasiūlyti priemonių, kurios kiekviena po truputį veiktų visuomenę, o kartu sudėtos galėtų būti regimai paveikios.

LKD Panevėžio skyriaus pirmininkas, LKD garbės narys Eugenijus Urbonas

1. Dalyvauju LKD veikloje nuo 1988 m. lapkričio. Inicijavau LKD Pānevėžio skyriaus įkūrimą. Nuo 1988 m. skyriaus valdybos pirmininkas, su pertraukomis LKD tarybos narys, esu išrinktas LKD garbės nariu.

2. Sąjūdžio metais buvo organizuotos sutelkiančios ekskursijos į Gařdino, Lydės, Naugardūko pilis, Gervėčių krašto kaimus (Galčiūnus, Pėlegrindą, Rimdžiūnus ir kt.), Lietuvojė – į Dievėniškių kraštą kartu su įkūrta Lietuvos maironėčių draugija. Vyko tałkos ir tautosakos ekspedicijos. Panevėzyjė surengta didelė Kalbos šventė (rež. Irena Skurdenienė). Ėriškiuose paženklinta stogastulpiu prof. Juozo Balčikonio gimtoji vieta (aut. Bronius Draskinis). Išleista pirmoji knygelė „Panevėžiškiai šneka“, vėliau „Panevėžio krašto mįslės ir skaičiuotės“, „Panevėžio krašto kalbininkai“. 1997 m. atidengtas paminklas prof. Juozui Balčikoniu Kranto g. skverelyje (skulpt. Algimantas Vytėnas). Didelis darbas – knyga „Iš Panevėžio krašto tautosakos“ (I d. 2003 m., II d. 2005 m.), kurioje beveik pusė tekstų tarmiški, fonetinė transkripcija kalbininko Jono Šukio.

Miesto žmones patraukė konkreti tautiška veikla. Įsteigta panevėžiečio kalbininko Petro Būtėno premija (rėmė Aleksandra Kalvėnaitė-Kazickienė), ja apdovanoti šio kalbininko veiklos baruose daug nuveikę Lietuvos ir Pānevėžio žmonės.

3. Su kitų skyrių vadovais bendraujame suvažiavimuose, tarybos posėdžiuose. Aktyviai dirba skyriaus valdybos nariai Birutė Goberienė, Rimantas Arlickas ir Antanas Raudys, jie daug rašo miesto ir šalies spaudoje. LKD veikla atspindima maironėčių laikraštyje „Sandrava“. O šiaip gal reikėtų bendrų LKD skyrių ekspedicijų, kultūros renginių?

4. Sąjūdžiui pajudinus tautinį susipratimą LKD buvo didelė jėga. Vėliau per mažai jaunų mokytojų išitraukė į LKD veiklą. Per maža valstybės parama Draugijai.

5. Manome, visuomenei LKD veiklą gerai pristato „Gimtoji kalba“. Trūksta rimtų pokalbių televizijos ir radijo laidose apie lietuvių arealą Lietuvos Didžiosios Kuni-gaikštystės laikais, apie mūsų tarmių savitumą.

LKD Panevėžio skyriaus sekretorė, LKD garbės narė Birutė Goberienė

1. Lietuvių kalbos draugijos veikloje dalyvauju nuo 1988 metų. 1988 m. lapkričio mėn. buvo atkurtas LKD Pānevėžio skyrius. Prisidėjau prie jo atkūrimo. Nuo 1988 m. esu Pānevėžio skyriaus sekretorė. Esu buvusi LKD tarybos narė. Esu LKD garbės narė. Visiems sakau, kad esu partinė – mano partija LIETUVIŲ KALBA, todėl ir randu laiko draugijos veiklai.

2. Sėkmingiausi mūsų darbai – skyriaus iniciatyvą pastatytas paminklas kalbininkui Juozui Balčikoniiui, kopyltstulpis kalbininko Juozo Balčikonio gimtinėje, išleistas knygos „Pānevėžio krašto mįslės ir skaičiuotės“ (sud. Eugenijus Urbonas, 1995), „Toj šaly, kur krito gilės. Humanitarų konferencijos medžiaga“ (par. Eugenijus Urbonas, 1996), „Pānevėžio krašto kalbininkai“ (sud. Eugenijus Urbonas, 2000), „Iš Pānevėžio krašto tautosakos“ I–II d. (sud. Eugenijus Urbonas, 2003, 2005), „Dėk žodį prie žodžio – turėsi žodyną. Atsiminimai apie kalbininką Juozą Balčikonį“ (sud. Birutė Goberienė, Aldonas Pupkis, 2006).

3. Su kitais skyriais bendraujame LKD suvažiavimuose, renginiuose. Ryšius galima palaikyti ir el. paštu.

4. Manau, lūkesčius pateisina. Mano nuomone, labiausiai galima būtų kreipti dėmesį į kalbininkų jubiliejų minėjimus ir į kalbos skyrelių atgaivinimą spaudoje.

5. Skelbti medžiagą apie draugijos veiklą spaudoje, per televiziją, radiją.

LKD Plungės skyriaus pirmininkė Irena Stonkienė

1. LKD veikloje dalyvauju nuo 1989 metų. Plūngėje mus subūrė lietuvių kalbos mokytoja Alina Milašienė, Sąjūdžio iniciatyvinės grupės narė. Tais metais kultūros centre surengėme Kalbos šventę. Vėliau mokytoja Alina Milašienė rajono savivaldybėje pradėjo dirbti kalbos tvarkytoja. Aš buvau išrinkta LKD skyriaus pirmininke. Mūsų veikla buvo labai konkreti: padėti įgyvendinti Valstybinės kalbos įstatymą. Iš pradžių laiko šiai veiklai užteko, buvo daug aktyvių, veiklių, visuomeniškų žmonių. Dabar padėtis pasikeitė, įvairiose kalbos vartojimo srityse nuolat viskas moderninama, reikia daug laiko ir pastangų, jei nori suvokti naujoves.

2. Mūsų skyrius gana dažnai tikrino rajono laikraščių (jų yra trys) kalbą. Redaktorius kviesdavome į susirinkimus, konferencijas, mūsų pastabos ir siūlymai jiems buvo ir yra reikalingi. Nemažai teko padirbėti, kad miesto įmonių bei įstaigų iškabos, reklaminiai skydai atitiktų taisyklingos lietuvių kalbos reikalavimus. 2004 m. verslininkams, žurnalistams, apylinkių seniūnams, už viešuosius užrašus atsakingiems asmenims organizavome seminarą, jame dalyvavo Valstybinės lietuvių kalbos komisi-

jos pirmininkė Irena Smetonienė. Ir vieni, ir su savivaldybės administracijos komisija kasmet rengiame reidą po Plūngę, apžiūrime iškabas, užrašus, reklamą. Kuo daugiau mokytojų ir moksleivių siekėme įtraukti į lietuviškos spaudos atgavimo šimtmečio minėjimą, organizavome raštingiausio moksleivio konkursą. Kasmet mūsų skyrius su kitomis visuomeninėmis kultūros organizacijomis 56 vietų autobusų vyksta į Vilniaus knygų mugę. Važiuodami (mums iki Vilniaus 300 km) rengiame viktoriną – šitaip su kalbos draugijos veikla supažindiname kitų profesijų žmones.

3. Apie kitų skyrių veiklą daugiau sužinome LKD suvažiavimuose ir skaitydami „Gimtosios kalbos“ žurnalą, o artimesnių ryšių nesame užmezgę. Mums labiau rūpėjo išmokti bendradarbiauti su visuomeninėmis kultūros organizacijomis. Plūngėje jų yra daugiau kaip dešimt: Simono Daukanto bibliofilų klubas, „Saulutės“ draugija, literatų klubas „Vingoriųkštė“, Oginskių dvaro bičiulių klubas ir kt. Su šiomis organizacijomis parašėme ir įgyvendiname keletą projektų.

4. Prieš dvidešimt metų LKD veiklai buvo keliami du tikslai: 1) padėti įgyvendinti Valstybinės kalbos įstatymą; 2) rūpintis taisyklingos kalbos ugdymu visose jos vartojimo srityse. LKD daugiausia ir rūpinosi teisinės bazės kūrimu, ne be LKD pastangų lietuvių kalba sugrįžo į visas gyvenimo sritis. Dabar LKD savo dėmesį turėtų nukreipti į mokyklą, nes jose labai daug chaoso, didelė dalis mokytojų dar nesuvokė visų naujovių, todėl negali numatyti, kokį poveikį naujybės turės mums, lietuvybei, lietuvių kalbai. Štai nuo šių metų rugsėjo privalomai mokomi užsienio kalbos visi antrokai: ir gabūs, ir mažesnių gabumų, dar gerai gimtosios kalbos nemokantys mokinukai, ir integruoti specialiųjų poreikių vaikai. Kaip ši naujovė paveiks jaunąją kartą, ar nebūtų geriau ankstyvajam užsienio kalbos mokymui gaištamą laiką panaudoti vaiko gimtosios kalbos įgūdžiams tobulinti – į tokius klausimus aukštieji švietimo valdininkai nesigilina. O lituanistai jau senokai kalba apie tai, kad silpnėja ne tik rašymo, bet ir skaitymo įgūdžiai, mokinių žodynas skurdus, dėl to jiems vis sunkiau pasakoti, diskutuoti, samprotauti.

5. Įtraukti daugiau žmonių į LKD veiklą galėtume inicijuodami kuo daugiau diskusijų, pokalbių apie brangiausią mūsų tėvų palikimą, apie tai, kaip sunkiai mūsų gimtoji kalba buvo išlaikyta, apie visų mūsų priedermes lietuvybei. Manau, kad LKD veikla dabar ir turėjo sulėtėti. Daug laiko reikia naujovėms suvokti, joms įžodinti, pasirengti gyventi naujomis sąlygomis. Štai mūsų skyrius kartu su Plūngės suaugusiųjų švietimo centru spalio 27 d. surengė seminarą lietuvių kalbos mokytojams „Kaip mokyti ir mokyti lietuvių kalbos“. Jį skyrėme mūsų skyriaus įkūrėjos mokytojos Alinos Milašienės 70-mečiui. Pranešimas buvo baigtas žodžiais iš „auksinių“ mokytojų minčių: „Kas man atsakys? Niekas?! Čia juk lengvas klausimas! Nagi, rankas aukštyn!“ Po diskusijų į LKD įstojo 5 mokytojos.

LKD Raseinių skyriaus pirmininkas Petras Baužys

1. Kad LKD skyrius atsirado Rasėniuose, kalčiausia (o gal nuopelningiausia) yra Marytė Slušinskaitė, 1996 m. lapkričio pradžioje atsiuntusi laišką su grėsmingu kreipiniu: „Gerb. P. Baužy!“ ir parašu – LKD valdybos sekretorė.

Tada dirbau rajono kalbos tvarkytoju prie Kultūros, švietimo ir sporto skyriaus, į tas pareigas 1995 m. grąžintas teismo, nes kai po savivaldybės rinkimų keitėsi politinė kryptis, aš tapau *persona non grata*... Jei teismas manęs nebūtų grąžinęs į tas pareigas, LKD skyriaus tikrai nebūtų buvę kam įkurti.

1990 m. gale mudu su Savivaldybės valdytoju pavaduotoju Jonu Tamošaičiu buvom įkūrę rajono lietuvių kalbos komisiją, bet Jonas Tamošaitis taip pat buvo atleistas... Ir jis nebūtų buvęs LKD skyriaus kūrėju...

LKD skyrių kūriau skelbimais per rajono laikraštį ir per Švietimo skyriaus vadovus. Į steigiamąjį susirinkimą atvyko 22 mokytojai, Savivaldybės referentė D. Daunienė, Švietimo skyriaus inspektorė D. Vizbarienė, „Eskalados“ direktorius Jonas Tamošaitis.

Kol buvau mokamas kalbos tvarkytojas, daug ko sugalvojau, kaip pradėti veiklą (skelbti kalbos kultūros konkursą ir kt., kviesti metinius susirinkimus, išnaudoti spaudos tribūną). 1997 m. spalio mėn. buvau atleistas. Gerai, kad į Švietimo skyrių grįžo Jonas Tamošaitis – LKD ten turėjo prieglaudą: mašininkės pagalbą, ryšį su nariais, susirinkimų vietą. Akys nušvito, kai 1998 m. lapkritį kalbos tvarkytoja buvo paskirta Ilona Puidokienė. Ji išlaikė kvalifikacinius egzaminus, buvo atestuota, o svarbiausia – mylėjo kalbą ir kalbos draugus. Bet Savivaldybės meras, tuo metu socialdemokratas, jos etatą perdalijo: 4 penktadaliais ji turėjo būti raštvėdė, o 1 penktadaliu – kalbos tvarkytoja. Moteris 2000 m. rudenį, po dvejų metų, grįžo, kur dirbo anksčiau, – į mokyklą... Trejus metus rajonas gyveno be kalbos tvarkytojo, tik 2003 m. spalio 1 d. etatas buvo atkurtas, bet į pareigas pateko nors lituanistė, tačiau tarnautoja, aptarnaujanti tik Savivaldybės aparatą. Kaip būtų gerai, kad Draugijos skyriui vadovautų etatinė kalbos tvarkytoja, kaip yra Jurbarkė, kur Aldona Pauliukaitienė sėkmingai eina ir mókamas kalbos tvarkytojos pareigas, ir LKD skyriui vadovauja.

Mano būklė nepavydėtina, nes neišugdžiau pamainos. Visi kratosi nemokamų pareigų.

2. Skyrius veikia jau 13 metų, mūsų delegatai dalyvavo 7 LKD suvažiavimuose. Metiniuose susirinkimuose, paprastai per mokyklų atostogas viduržiemį, išklausomos ataskaitos, kalbos kultūros tematikos pranešimai, skiriamos užduotys, renkamas nario mokestis.

3. Kadangi esu buvęs rajono laikraščio žurnalistas, o ryšiai nėra nutrūkę, laikraštis be apribojimų priima mūsų rašinius kalbos kultūros klausimais. Kasmet „Naujo ryto“ laikraštyje paskelbiame po 10–20 kalbos trupinėlių (Ilonos Puidokienės terminas), korespondencijų, referatų, straipsnių.

Pirmuosius kelerius metus sudarinėjom konkrečius darbo planus, tačiau nepavyko jų vykdymo sukontroliuoti. Vėliau rašydavome nekonkrečius, bet skambius įsipareigojimus: didinti kalbos prestižą, plėsti ryšius su visuomene ir pan.

Esame rengę ir viešųjų renginių, kaip antai kalbininkų Petro Joniko ir Andriaus Ašmanto gimimo šimtmečių minėjimą Vidùklėje, dalyvavome Rasėinių viešosios bibliotėkos 2008-ųjų Skaitymo metų renginyje.

Dabar manome esant prasminga rengti Kalbos švaros dienas: skyriaus nariai vykdo užduotis pasklaidyti nurodytus „Naujo ryto“, „Alio, Raseiniai“, „Raseinių žinių“ numerius ir išrinkti kalbos klaidas, paskui jas apibendrinu straipsniu „Naujame ryte“.

3. Asmeniškai bendraujame su Jurbarko rajono savivaldybės kalbos tvarkytoja ir LKD skyriaus pirmininke. Informacijos, kokia labai retai skelbiama „Gimtosios kalbos“ kronikoje, aišku, nepakanka. „Gimtoji kalba“ yra labai atitolusi nuo praktinių Draugijos reikalų, pasidariusi siaurai moksliška: reikia daugiau įsileisti tų korespondentų, kurie arčiau gatvės, kaimo, žmonių, ypač jaunimo, sambūrių, kibti į atlasus televizinininkams ir pan.

4. Lūkesčiai visada didesni, negu tikrovė leidžia. Bet tai dėsninga. Prieš 20 metų aplinka buvo kitokia – šalinome dvikalbystės pėdsakus. Šiandien gyvenimas yra pasikeitęs, Draugija vis mažiau begali. Renginiai pasiekia vos 1 proc. gyventojų, spauda gal 10 proc. (rajone turime 41 tūkst. gyventojų, o „Naujas rytas“ – tik 3,5 tūkst. skaitytojų). Įvairiais kanalais plūsta anglybės, nuolaidžiaujame visokiems nelietuviškiems pavadinimams.

Televizijos pavyzdys rodo, kad visuomenė pakanti muštynėms, žudynėms, nuogybėms. LKD šito paveikti negali. Beje, televizijose žmonės, susirūpinę kalbos kultūros būkle, nepageidaujami apskritai...

Vis tiek mums reikėtis yra tik vienas kelias – brautis į spaudą, televiziją, internetą. Aktyviai brautis!

5. Draugija – kaip šeima: uždara, dora, darni, ugdanti gerus vaikus, kiek tai įmanoma. Svarbu, kad ji neišsivaikšiotų, o tokių apraiškų yra. Mūsų skyriuje, pavyzdžiui, pasikeitė net 3 sekretorės – išstojo iš Draugijos. Yra narių, kurie vienus, antrus, trečius metus nebeprisirodo net metiniuose susirinkimuose – tyliai pasitraukia... Motyvas: Draugija nieko negali, o 5 litai – man irgi pinigai...

Vis dėlto dar skaičiuojame esant 25 narius... Ypač pagirtina Rasėinių „Žemaičio“ gimnazija, kurioje dirba net 7 Draugijos narės. Labai gerbiu narius, aktyvius nuo skyriaus įsikūrimo: Aldoną Mankauskienę, Genę Parnarauskienę, Danutę Žakaitienę, Doloresą Berteškaitę, Moniką Kačiušienę, taip pat vėliau atėjusius – Joną Tamošaitį, Oną Mickevičienę, Eleną Dudoravičienę, Jolantą Milkintienę ir kitus, kurie nepraleidžia susirinkimų, stropiai vykdo užduotis, rodo iniciatyvą.

LKD Rietavo skyriaus pirmininkė Jūratė Budginienė

1. LKD Rietavo skyrius įkurtas 2005 m. lapkričio 8 d. tuometinio LKD pirmininko Aldono Pupkio iniciatyva. Tada rengėmės konferencijai, skirtai Andriaus Ašmanto 100-osioms gimimo metinėms. Nuo tada ir gyvuojam.

2. Sėkmingiausi renginiai – Andriaus Ašmanto 100-ųjų gimimo metinių minėjimas ir konferencija (2006 m. vasario 24 d.), Eduardo Cinzo 85-ųjų gimimo metinių renginys Oginskių kultūros istorijos muziejuje (2009 m. balandžio 17 d.), Vytauto Norbuto 70-ųjų gimimo metinių minėjimas Lauryno Ivinskio gimnazijoje (2009 m. lapkričio 20 d.). Kas dveji metai rengiama Rietavo savivaldybės lituanistinė konferencija „Kal-

ba – žmogaus raiškos būdas“. Kasmet vyksta lietuvių kalbos olimpiada gimnazijoje, savivaldybėje (respublikinė olimpiada šiais mokslo metais vyks pirmą kartą). Lapkričio mėn. visada rengiamos popietės, konkursai, parodos, skirtos Laurynui Ivinskiui paminėti. 2010 m. lapkričio mėn. mūsų gimnazijoje bus renginys, skirtas Lauryno Ivinskio 200-osioms gimimo metinėms. Kviečiame LKD vadovus ir kitų skyrių narius prisidėti. Kai turėsime tikslesnę renginio programą, visiems paskelbsime.

3. Dalyvaujame LKD suvažiavimuose. Su kitais LKD skyriais nebendruojame.

4. Siūlytume daugiau dėmesio skirti bendrajam tautos raštingumui – viešosios kalbos, reklamų tekstams, žiniasklaidai, užsieniečių pavardžių pateikimui lietuviškuose tekstuose.

5. Siūlytume spręsti daugeliui žmonių aktualias problemas ir reklamuoti savo veiklą didžiuosiuose šalies dienraščiuose.

LKD Šiaulių skyriaus valdybos pirmininkas Algirdas Malakauskas

1. Į LKD veiklą įsitraukiau, kai 1989 m. Šiauliuosė buvo įkurtas jos skyrius. Man buvo patikėtos tuometinio Šiaulių pedagoginio instituto (ŠPI) grupės pirmininko pareigos, jas einu jau dvidešimt pirmus metus.

2001 m. balandžio 26 d. buvau išrinktas LKD Šiaulių skyriaus valdybos pirmininku. Esu ketvirtasis Šiaulių skyriaus pirmininkas per 20-metę atkurtosios LKD istoriją (po Juozo Pabrėžos, Genovaitės Kačiušienės, Janinos Švambarytės-Valužienės). Nuo 1996 m. esu renkamas į LKD tarybą.

Be pedagoginio ir mokslinio metodinio darbo Šiaulių universiteto Lietuvių kalbotyros ir komunikacijos katedroje, taip pat ŠU kalbos tvarkytojo ir ŠU leidyklos redaktoriaus pareigų, visą laiką turiu ir visokių visuomeninių įsipareigojimų. Toks gyvenimas nelengvas, bet įdomus, o bet koks darbas gimtosios kalbos labui – tikra atgaiva mano sielai. Esu gimęs netoli didžiojo kalbininko Kazimiero Būgos tėviškės, baigiau Dusetų Kazimiero Būgos vidurinę mokyklą (dabar – gimnazija). Pamilau gimtąją kalbą dar mokyklos laikais... visam gyvenimui.

Manyčiau, kad pirmiausia kiekvienas kalbininkas, ypač dirbantis aukštojoje mokykloje, turi būti savo kalbos patriotas, savo visuomenine veikla rodyti pavyzdį jaunimui. Būdami LKD nariai, visi ŠU kalbininkai (etatiniai dėstytojai) aukoja dalį savo brangaus laiko visuomeniniam darbui, taip prisidedami prie jaunosios kartos kalbinio ugdymo ir gimtosios kalbos populiarinimo visuomenėje.

2. LKD Šiaulių skyrius pirmiausia išsiskiria iš kitų ne tik narių skaičiumi, bet ir tuo, kad jau surengė 18 lietuvių kalbos diktanto konkursų (1992–2009 m.), skirtų Motinos dieni (sulaukta apie 1500 dalyvių – mokinių ir suaugusiųjų). Didžiuojamės 2008 m. surengę LKD ataskaitinį rinkimų suvažiavimą Šiaulių universiteto Baltojoje salėje (iki tol visi suvažiavimai vyko Vilniuje). Reikšminga mūsų skyriaus veikla įamžinant lietuvių bendrinės kalbos tėvo Jono Jablonskio atminimą ir Šiauliuosė: atidaryta Jono Jablonskio auditorija Humanitariniame fakultete (1993), Jono Jablonskio vardu pavadinta gatvė (2004), surengtos keturios mokslinės konferencijos „Jono Jablonskio diena

Šiauliuose“. Mūsų skyrius leidžia „Kalbos aktualijas“ (kartu su ŠU Humanitariniu fakultetu, išėjo 8 numeriai). LKD ŠPI grupės iniciatyvą Senato nutarimų įteisintas dėstytojų specialybės kalbos kultūros patikrinimas ir įvertinimas (atestuojant dėstytojus, teikiant pedagoginius vardus). Nuo 1997 m. esu ŠU dėstytojų kalbos taisyklingumo tikrinimo komisijos narys ir manau, kad specialybės kalba, jos kultūra turi rūpintis ne tik dėstytojai LKD nariai, bet ir visi kiti kolegos, dirbantys aukštojoje mokykloje.

3. Mažokai bendraujame. Teko dalyvauti tik Akmėnės skyriaus renginyje kartu su Bronium Maskuliūnu. Giedrė Čepaitienė (mano pavaduotoja) dažnai nuvyksta į LKD Šakių skyriaus renginius. Porą kartų buvau kviečiamas į Pānevėžį, bet dėl per didelio užimtumo pas kaimynus taip ir nenuvažiauvau. Gaila...

Pasikalbam vieni su kitais per LKD suvažiavimus, naujienas sužinau iš LKD interneto svetainės ir „Gimtosios kalbos“ žurnalo. Ten pastaraisiais metais pateikiama daugiau ir įvairesnės informacijos, ir tai mane džiugina.

Pasibaigus sunkmečiui, manau, tikslinga būtų rengti susitikimus su geografiškai artimiausiais LKD skyriais, nuvykti vieniems pas kitus, pasidalyti sūkaupta patirtimi.

4. Gerai, kad šiais nelengvais laikais LKD vis dėlto išliko, tik jos vardas turėtų skambėti garsiau ir plačiau. Juk ne viską gali suspėti padaryti kalbos labui etatiniai darbuotojai iš VLKK, savivaldybių kalbos tvarkytojai, įmonių bei įstaigų redaktoriai ar aukštųjų mokyklų dėstytojai kalbininkai. Jiems reikalinga visúomenininkų pagalba pirmiausia viešosios kalbos kultūros baruose. LKD nariai galėtų būti neetatiniais kalbos inspektorais (etatinų turi tik Valstybinė kalbos inspekcija). Kalbai reikia ne tik meilės, bet ir priežiūros.

5. Labai svarbu, kad iniciatyvūs būtų ne tik skyrių pirmininkai, bet ir skyrių valdybų nariai, kad daugiau būtų entuziastų, kuriems tikrai rūpi gimtosios kalbos ateitis, kalbos kultūra. Tokių žmonių labai trūksta. Šiauliuosė LKD narių skaičius po truputį mažėja (jų yra apie 80). [Tai didžiausias LKD skyrius. – *Red. past.*] Liūdna, kad visai nėra LKD skyrių didžiuosiuose Lietuvos miestuose – Vilniuje ir Kaunė, kuriuose dirba gausus lituanistų kalbininkų būrys. Didžiajai jaunosios kartos kalbininkų daliai mažai rūpi LKD reikalai – vieni, tapę mokslininkais, gilinasi vien į teorinius dalykus, kiti paskendę įvairiuose darbuose darbeliuose, už kuriuos dar šiek tiek mokama, o visuomenei naudingas darbas juos mažai vilioja. Žmonės darosi vis pragmatiškesni, ir tiek. O ir aktyvesni nedaug ką gali pasiūlyti, trūksta sumanių organizatorių, trūksta gerų idėjų, taip pat rėmėjų, norinčių paremti LKD renginius.

LKD Utenos kolegijos grupės pirmininkė Rima Žarskutė

1. Į Lietuvių kalbos draugijos veiklą įsitraukėme 2001 metais. Tuomet Utenės kolegijos Verslo ir technologijų fakultetė organizuotame renginyje „2001-ieji – Europos kalbų metai“ sutiko dalyvauti Aldonas Pupkis, tada LDK pirmininkas. Jo skaitytas pranešimas „Iš visų kalbų svarbiausia – gimtoji“ paliko įspūdį, įžiebė norą ką nors pozityvaus nuveikti tuose nuolat ariamuose gimtosios kalbos dirvonuose. Taip Utenoje atsirado Lietuvių kalbos draugijos grupė.

Nuo pat įkūrimo esu šios grupės pirmininkė. Visuomet jaučiu laiko stygių, tačiau šalia – darni, veiklumu trykštanti kalbininkių komanda, generuojanti naujas idėjas, organizuojanti renginius, skelbianti straipsnius spaudoje.

2. Manau, kad mažų darbų Lietuvių kalbos draugijos veikloje apskritai nėra. Tačiau bene labiausiai visuomenės vertinami ir laukiami yra LKD organizuojami renginiai: viktorinos, popietės, konkursai... Labiausiai įsiminė renginys „Gimtosios tarmės versmės“, organizuotas Utenos miesto visuomenei. Jame dalyvavo moksleiviai, studentai, mokytojai, dėstytojai, žurnalistai, miesto svečiai. Įdomu buvo prisiminti senas tiesas apie gimtąją kalbą ir sužinoti naujų dalykų.

3. Su kitais LKD skyriais bendraujame mažai, tik tiek, kiek susitinkame bendrose LKD organizuojamose konferencijose, seminaruose, suvažiavimuose. Kad skyrių ryšiai taptų glaudesni, būtų verta bent sykį per metus suorganizuoti po renginį vis kitame rajone.

4. LKD tikrai pateisina lūkesčius, tačiau ir naujų veiklos sričių, manyčiau, dar yra daug. Daugiau dėmesio vertėtų skirti mūsų visuomenės kalbos priežiūrai, nes moderuojantis šių dienų gyvenimas pamažu išstumia taisyklingą lietuvišką žodį.

5. Tai nelengvas uždavinys, nes didelė dalis mūsų visuomenės abejinga savajai kalbai, kultūros vertybėms, tautiškumui. Galbūt pavyktų sudominti renginiais, kuriuose skambėtų gyvas lietuviškas žodis, taisyklinga kalba, įkvepianti gerbti ir tausoti didžiausią savo tautos vertybę.

Dėkojame kolegoms už atsakymus. Tikimės, kad dar bus progų „Gimtojoje kalboje“ pasikalbėti ir su kitų skyrių atstovais.

Būtų puiku, jei šiuose puslapiuose išdėstytos mintys paskatintų mokyti vienus iš kitų, paakintų daugiau bendrauti ir gal net kam nors įkvėptų norą savo įstaigoje sukurti Draugijos grupę, savo mieste ar kaime – Draugijos skyrių.

Organizacijos įstatus galima rasti, apie jos istoriją ir dabartinę veiklą pasiskaityti interneto svetainėje <http://www.flf.vu.lt/lkd/>.

Parengė Rita Urnėžiūtė